

Til:
Medlemmerne af Region Sjællands Forretningsudvalg
og
Udvalget for sygehusenes behandlingstilbud

København, 27. juni 2019

Tegnsprogstolkning ved hospitalsbesøg

Mandag d. 24.6.2019 bragte DR på forskellige kanaler en historie om Kjeld Braae, der har et længerevarende behandlingsforløb på Aarhus Universitetshospital. Udover at være hjertesyg er Kjeld også døv og har dansk tegnsprog som modersmål. Desværre oplever Kjeld igen og igen, at der ikke bliver bestilt tegnsprogstolk, eller at der bliver bestilt tegnsprogstolk fra fremmedsprogstolkefirma uden tegnsprogstolke. Kjeld er fuldstændig afhængig af tegnsprogstolk for at få den viden og information om sit sygdomsforløb som han har ret til. Læs historien på dr.dk.

Det er ikke første gang denne type historie er fremme, og det er langt fra en enkeltstående historie. I Danske Døves Landsforbund hører vi igen og igen om problemet med manglende tegnsprogstolkning, når døve er i kontakt med hospitalsvæsenet. Det sker for døve i hele landet og har gjort det i mange år. Vi oplever, at problemet er omfattende og stigende.

Kjelds historie viser tre forskellige problemer. Dels at der ikke bliver bevilliget og bestilt tegnsprogstolk, og dels at der, når der bestilles tegnsprogstolk, benyttes virksomheder uden viden om tegnsprog. Endelig fremhæver historien en udbredt, men meget forkert praksis, om at det forventes at pårørende tolker eller at kommunikationen kan klares med lidt skrivi på sedler. Det kan det ikke.

Jævnfør sektoransvarsprincippet skal den myndighed, der har ansvar for en ydelse, sikre at den er tilgængelig for mennesker med funktionsnedsættelse. Samtidig tilsiger princippet, at det skal ske ud fra en individuel, konkret vurdering. Den Nationale Tolkemyndighed (DNTM) har opstillet den tommelfingerregel, at hvis man ville kommunikere om forløbet med en hørende patient eller pårørende, så skal man gøre det samme muligt for døve i form af tegnsprogstolkning. Det gælder ved indlæggelser, ambulante forløb, prøvetagninger, akutsituationer m.v.

Desværre sker det langt fra altid. Det betyder, at døve får dårligere behandling med risiko for misforståelser og fejlbehandling, der i sidste ende kan have dødelige konsekvenser. Problemet skal løses.

Ret til tolk, ikke et skøn

Det allerstørste problem er, at sektoransvarsprincippet overlader vurderingen af behovet for tegnsprogstolk til sundhedspersonale, der også har mange andre opgaver. Det er ofte personer, der sjældent møder døve og ikke har kendskab til tegnsprog, som skal træffe denne afgørelse. Vi ser, at den manglende bevilling af tegnsprogstolk ofte skyldes uvidenhed og manglende procedurer.

Derfor bør den enkelte region tage ansvar for at løse problemet ved at beslutte, at døve altid har ret til tegnsprogstolk i mødet med hospitalet, når den døve borger ønsker det. Det vil fjerne den administrative vurdering og de deraf affødte fejlskøn. Hver gang der efterfølgende bliver klaget over manglende bevilling, ser vi at hospitalerne giver borgeren ret. Det kan man desværre ikke bruge til noget bagefter. Derfor bør skønnet fjernes og døve sikres en ret til tegnsprogstolk.

Hvis man ønsker at afbureaukratisere yderligere, kan man med fordel overlade bevillingsprocessen til Den Nationale Tolkemyndighed, der har viden om døve og tegnsprogstolkning. Man kan læse mere om DNTM på www.dntm.dk.

Aftaler med kvalificerede tegnsprogstolkeleverandører

Vi ser en tendens til, at hospitalspersonalet får blandet fremmedsprogstolkning og tegnsprogstolkning sammen. Det gælder både når der gives afslag, men også når der bestilles tegnsprogstolk. Fremmedsprogstolkning og tegnsprogstolkning er ikke det samme, og der stilles krav til at tegnsprogstolke er uddannet og eksamineret fra tegnsprogstolkeuddannelsen. Det er ikke kompetencer som fremmedsprogstolkefirmaerne kan levere.

For døve er det ved ikke-akutte situationer vigtigt at kunne bestille den tegnsprogstolk/tolkeleverandør, man er tryk ved og som kender borgerens tegnsprog. Derfor er der brug for et friere valg for borgerne, samt en sikring af at leverandørerne, der er til rådighed, har de nødvendige kompetencer.

Det kan nemt og fleksibelt gøres ved at regionerne og de underliggende institutioner benytter Den Nationale Tolkemyndigheds aftaler. De fleste regioner er allerede på aftalen, men det er ikke kendt på hospitalerne og bruges derfor ikke. Ved at benytte DNTM's aftaler sikres døves ret til at vælge mellem flere kvalificerede leverandører til en konkurrencedygtig pris.

Der skal gøres noget

Det er afgørende, at der gøres noget for at forhindre fejl med potentielt dødelig udgang. Der er på nuværende tidspunkt et markant underforbrug af tegnsprogstolkning på hospitalsområdet på grund af manglende bevilling, på trods af pligten til at sikre tilgængelighed for døve. Derfor håber vi, at Regionsrådet vil tage sagen op, så nye procedurer kan besluttes og implementeres på hospitalerne.

Ovenfor har vi angivet vores forslag til, hvordan det nemt og enkelt kan løses. Vi bidrager meget gerne med yderligere uddybning og input til at få løst problemerne, så døve sikres ret til at vælge en kvalificeret tegnsprogstolk, når døve er i kontakt med hospitalerne.

Direktør Per Fruerled kan kontaktes på pf@ddl.dk eller tlf. 20900664.

Med venlig hilsen

Per Fruerled

Direktør
Danske Døves Landsforbund